

4. Боди З. Финансы : [уч. пос.] / З. Боди, Р. К. Мертон ; [пер. с англ.] / – М. : ИД “Вильямс”, 2009. – 592 с.
5. Руководство по статистике государственных финансов 2001 года – Вашингтон, округ Колумбия: Международный валютный фонд. Статистическое управление, 2001. – 230 с.
6. Руководство по счетам домохозяйств: Опыт использования концепций и их составления. – Т.1: Счета сектора домохозяйств. – Б.м.: Организация Объединенных Наций, Международная организация труда, Университет Джона Хопкинса, 1998. – 320 с.
7. Потапов А. А. Сохрани свои деньги и заработай в кризис / А. А. Потапов, И. В. Корстылёва. – СПб. : Питер, 2009. – 224 с.
8. Кирсанов Р. Всё о личных финансах: способы экономии на все случаи жизни / Кирсанов Р. – СПб. : Питер, 2008. – 204 с.
9. Макаров С. В. Личный бюджет. Деньги под контролем / Макаров С. В. – СПб. : Питер, 2008. – 218 с.

Надійшла 10.04.2011

УДК 65.012.8: 368.03

О. С. ПАПКА
Львівська комерційна академія

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ СТРАХОВИХ КОРПОРАЦІЙ

В статті проаналізовано та узагальнено теоретичні підходи до формування стратегії фінансової безпеки страхових корпорацій. Визначено її місце в системі стратегій страховика. Виокремлено основні елементи та проведено структуризацію стратегії фінансової безпеки страхових корпорацій.

In the article the theoretical aspects of forming of strategies of providing financial safety of insurers are analyzed and summarized. Its place in the system of insurer's strategies is specified. Principal elements of strategy of providing financial safety of insurers are defined and its structurization is conducted.

Ключові слова: стратегія фінансової безпеки страхових корпорацій, загрози фінансовій безпеці, цілі, завдання, заходи.

Постановка проблеми. Дієвим механізмом створення конкурентних переваг як на макроекономічному рівні, так і на рівні окремого суб'єкта господарювання є обґрунтована цілеспрямована стратегія. Проте процеси економічної трансформації в Україні не сприяли виробленню більшістю вітчизняних страховиків власних конкурентних стратегій.

Внаслідок цього, в сучасних умовах у багатьох страхових корпорацій виникають труднощі, пов'язані з відсутністю адаптаційних механізмів до постійних змін зовнішнього та внутрішнього середовища, високим рівнем загроз та фінансових ризиків, що знижують ефективність діяльності та ускладнюють їх функціонування.

Кризові явища на ринку страхових послуг України, зростаюча конкуренція серед страхових корпорацій, розширення спектру ризиків та загроз – все це нині потребує від їх керівників створення і застосування адаптованої до подібних явищ стратегії фінансової безпеки страхових корпорацій.

У зв'язку з цим, проблема полягає у визначенні змісту, ролі, місця стратегії фінансової безпеки у загальній системі стратегій страхових корпорацій, та її взаємозв'язків з іншими складовими стратегіями даної системи, зокрема з фінансовою стратегією.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі питання щодо фінансової безпеки суб'єктів господарювання та формування стратегії її забезпечення знайшли своє відображення у роботах В.Ареф'єва [1], О.Барановського [2], І.Бланка [3], Т.Головка, К.Горячевої, І.Демченко [5], М.Єрмошенко, Ю.Кіма [7], В.Мунтіяна, М. Сасенко [9], О.Судакової [10], С.Юрія [11]. Одним із перших, як самостійний предмет дослідження фінансову безпеку суб'єкта господарювання виділяє І.Бланк, який аналізує її теоретичні та методологічні основи, стратегію забезпечення та окремі сфери управління. Дослідженням питань формування механізму фінансової безпеки страхових корпорацій присвячені роботи А.Єрмошенко [6]. Аналіз публікацій дозволяє зробити висновок про відсутність комплексного підходу до вивчення системи формування стратегії фінансової безпеки страхових корпорацій.

Вчені, які своїми науковими працями дали початок розвитку питань, що стосуються фінансової безпеки у науковій сфері, загострили актуальність їх розгляду та запропонували певні підходи до стратегічного управління фінансовою безпекою суб'єктів господарювання. В той же час, слід відзначити що питанням формування стратегії фінансової безпеки страхових корпорацій приділено недостатньо уваги, хоча безпека саме страховиків, як безпосередніх та впливових учасників фінансового ринку на сьогоднішній день є важливою умовою його стабілізації та розвитку.

Мета даної статті полягає в уточненні сутності стратегії фінансової безпеки та визначення її місця в

системі стратегічного управління страховими корпораціями, виокремленні елементів та проведенні структури-зації стратегії фінансової безпеки страхових корпорацій.

Виклад основного матеріалу. На сьогоднішній день стан фінансового сектору характеризується неви-значеністю та мінливістю. В таких умовах, ефективне функціонування страхових корпорацій потребує розроб-ки обґрунтованої стратегії їх фінансової безпеки.

І.О.Бланк вважає, що ефективним інструментом перспективного управління фінансовою безпекою суб'єктів господарювання, підпорядкованого реалізації цілей загального їх розвитку в умовах істотних змін макроекономічних показників у системі державного регулювання ринкових процесів, кон'юнктури фінансового ринку і пов'язаної з цим невизначеності, є стратегія забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання [3, с.184-185].

На думку О.І. Судакової, стратегія забезпечення фінансової безпеки має ґрунтуватися на об'єктивних закономірностях розвитку фінансових відносин, визначати мету і завдання всієї системи забезпечення фінансо-вої безпеки, орієнтуватися на розробку і послідовне здійснення заходів щодо закріплення і розвитку позитивних процесів і подолання негативних тенденцій у сфері фінансових відносин. При цьому мають бути визначені найближчі і перспективні цілі даної стратегії та механізми їх реалізації.

Її слід розглядати як модель, яка необхідна для досягнення певних цілей у рамках корпоративної та фі-нансової стратегії шляхом координації, розподілу та використання фінансових ресурсів суб'єкта господарю-вання з метою забезпечення належного рівня його фінансової безпеки [6, с.143-145].

В.О. Ареф'єв вважає, що стратегія фінансової безпеки повинна: відповідати цілям, технічному та еко-номічному потенціалу суб'єкта господарювання та кваліфікації його персоналу, бути логічною, сумісною із середовищем, внутрішньо цілісною та не допускати суперечливості її окремих елементів, враховувати інтереси суспільства в цілому, акціонерів, ділових партнерів, персоналу, особливості галузі з позицій суб'єкта господа-рювання, обиратися із альтернативних стратегій, не допускати при реалізації дій, що суперечать нормам моралі та права [1, с.67].

М.Г. Саєнко визначає стратегію суб'єкта підприємництва як систематичний план його потенційної по-ведінки в умовах неповноти інформації про майбутній розвиток середовища та підприємництва, що включає формування місії, довгострокових цілей, а також шляхів і правил прийняття рішень для найбільш ефективного використання стратегічних ресурсів, сильних сторін і можливостей, усунення слабких сторін та захист від за-гроз зовнішнього середовища задля майбутньої прибутковості [5].

І.О.Бланк розуміє під стратегією фінансової безпеки один із видів функціональної стратегії суб'єктів господарювання, яка забезпечує захист їх фінансових інтересів від різного виду загроз шляхом формування довгострокових цілей такого захисту, вибору найбільш ефективних шляхів їх досягнення, адекватного коригу-вання напрямків і форм, захисту при зміні факторів і умов фінансового середовища їх функціонування [3].

На сьогодні в Україні немає чітких розроблених підходів до стратегічного забезпечення фінансової безпеки страхових корпорацій.

Стратегія забезпечення фінансової безпеки страхових корпорацій, на нашу думку, повинна ґрунтувати-ся на об'єктивних закономірностях подальшого розвитку фінансових відносин у страховому та інших секторах фінансового ринку, визначати мету і завдання для всієї системи забезпечення фінансової безпеки страхових корпорацій, орієнтуватися на розробку і послідовне здійснення ефективних заходів, що стосуються закріплення та розвитку позитивних і подолання негативних тенденцій у сфері фінансових відносин між страховими корпо-раціями та іншими контрагентами. Але перед тим необхідно визначити найближчі і перспективні цілі та за-вдання даної стратегії, а також заходи, які включають ефективні механізми їх реалізації.

Таким чином, стратегія фінансової безпеки страхових корпорацій має включати такі елементи (рис. 1): цілі та завдання, внутрішні і зовнішні загрози фінансовій безпеці страхових корпорацій на всіх рівнях їх виник-нення, види діяльності страховика, фінансові інтереси страхових корпорацій, об'єкти управління страхових корпорацій, ресурсне забезпечення реалізації стратегії, параметри, що характеризують поточний стан фінансо-вої безпеки та критерії, які визначають їх значення, заходи, спрямовані на реалізацію намічених цілей, які включають способи гарантування певного рівня фінансової безпеки, критерії оцінювання ефективності реаліза-ції стратегії.

На основі аналізу підходів до визначення стратегії фінансової безпеки суб'єктів господарювання, наве-дених в роботах [1, 3–8], ми приходимо до визначення стратегії фінансової безпеки страхової корпорації, як моделі функціонування та розвитку страхової корпорації, в рамках якої ставляться певні цілі та завдання в роз-різі видів діяльності, на основі визначення фінансових інтересів, ідентифікації та аналізу внутрішніх і зовнішніх загроз фінансовій безпеці, наявності достатнього ресурсного забезпечення, а також розробляються та здійсню-ються заходи, спрямовані на реалізацію намічених цілей та завдань.

Стратегія фінансової безпеки суб'єктів господарювання, та, зокрема, страхових корпорацій, є складо-вою фінансової стратегії – однієї з функціональних їх стратегій. Опіраючись на визначення М.Г. Саєнко, який характеризує функціональні стратегії як забезпечуючі стратегії, що визначають стратегічну орієнтацію функці-ональних напрямків - підсистем управління суб'єктом господарювання і забезпечують

досягнення їх цілей, а також керованість процесом виконання корпоративної та ділової стратегій, приймаючи при цьому відчутну участь у розробці і коригуванні останніх, можемо стверджувати, що стратегія забезпечення фінансової безпеки страхових корпорацій також є функціональною стратегією та невід'ємною складовою частиною їх корпоративної стратегії, загалом, та фінансової стратегії, зокрема. Її місце в ієрархії стратегій страхових корпорацій пока-зано на рис. 2.

Рис. 1. Елементи стратегії фінансової безпеки страхових корпорацій

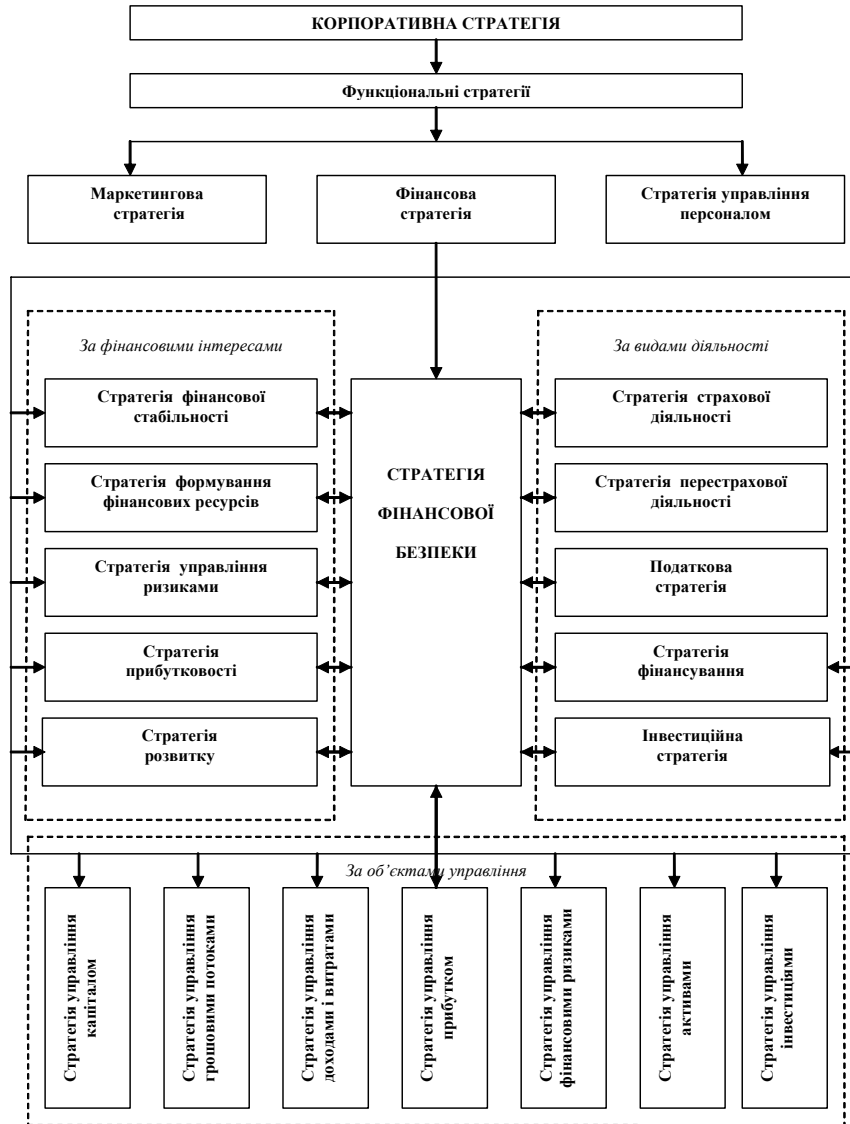

Рис. 2. Ієрархія стратегій страхових корпорацій з деталізацією підсистеми фінансової стратегії

Отже, стратегія забезпечення фінансової безпеки страхових корпорацій, як функціональна стратегія, має узгоджуватись і працювати на корпоративну стратегію, яка, в свою чергу, повинна спиратися на функціональну, в тому числі, і на стратегію забезпечення фінансової безпеки.

Стратегія фінансової безпеки страхових корпорацій охоплює всі складові фінансової стратегії страхової корпорації в залежності від їх фінансових інтересів, об'єктів управління та видів діяльності з позицій фінансової безпеки.

Зокрема, відповідно до пріоритетних фінансових інтересів страхові корпорації в рамках стратегії фінансової безпеки формують стратегію фінансової стабільності, формування фінансових ресурсів, управління ризиками, інвестиційну та стратегію прибутковості.

В залежності від об'єктів управління, структура стратегії фінансової безпеки страхових корпорацій охоплює такі складові фінансової стратегії: стратегії управління активами, стратегії управління капіталом, інвестиційної стратегії, стратегії управління грошовими потоками, стратегії управління фінансовими ризиками, стратегії управління доходами, витратами і прибутком.

За видами діяльності, виділимо такі її складові: стратегію фінансової безпеки страхової діяльності, в складі якої важливе місце займає тарифна стратегія, стратегію фінансової безпеки перестрахування, яка включає стратегію фінансової безпеки перестраховальника та стратегію фінансової безпеки перестраховика, стратегію безпеки фінансування, податкову стратегію фінансової безпеки, інвестиційну стратегію фінансової безпеки (повинна розроблятися як страховими корпораціями, так і на загальнодержавному рівні).

Висновки. В даній праці уточнено сутність стратегії фінансової безпеки страхових корпорацій, завдяки розгляду її як моделі функціонування та розвитку страхової корпорації, в рамках якої ставляться цілі та завдання в розрізі видів діяльності, об'єктів управління, на основі визначення фінансових інтересів. Крім того, виокремлено основні елементи стратегії, проведено її структуризацію та визначено місце в загальній системі стратегій страхових корпорацій, а також встановлено зв'язок з іншими складовими стратегіями даної системи.

Література

1. Ареф'єв В. О. Стратегія забезпечення фінансової безпеки підприємства як запорука його ефективного та стабільного функціонування / В. О. Ареф'єв // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. – № 29. – С. 65–68.
2. Барановський О. І. Фінансова безпека / Барановський О. І. – К. : Фенікс, 1999. – 338 с.
3. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия / Бланк И. А. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784 с.
4. Приймак І. І. Організація стратегічного управління суб'єктами господарювання в економіці України / І. І. Приймак // Вісник Львівського університету. – Львів, 2006. – Вип. 36. – С. 143–147.
5. Саєнко М. Г. Стратегія підприємства : [підручник] / М. Г. Саєнко. – Тернопіль : Економічна думка, 2006. – 390 с.
6. Судакова О. І. Стратегічне управління фінансовою безпекою підприємства / О. І. Судакова // Економічний простір : зб. наук. праць. – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2008. – № 9. – С. 140–148.
7. Теслюк Н. П. Концепція фінансової стратегії підприємства / Н. П. Теслюк // Економіка: проблеми теорії та практики : зб. наук. пр. ДНУ. – 2005. – Вип. 206. – Т. IV – С. 1207–1212.
8. Теслюк Н. П. Аспекти формування фінансової стратегії підприємства // Вісн. Нац. трансп. ун-ту. – 2006. – № 11. – С. 125–127.
9. Фінанси : підручник / за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К. : Знання, 2008. – 611 с.

Надійшла 10.04.2011